

nostjo, neskladnostjo, kar daje celoti karakter kritike splošnobivanjske tematike brez individualnega karakterja, zlasti pa brez rešitvenega projekta. Temu ustrežna je metaforika, aforistična, z mnogimi »zgodovinskimi motivi in emblemi«, ki pa, kot kaže, nimajo povsem zgodovinske trdnosti in pomembnosti. Avtor jih verjetno uporablja zaradi »naslonitve« tekstovnega projekta cikla na lekseme, znane iz zgodovine, le-ti so v ciklu »opora« v razbiranju bivanjskih leg, pri čemer prevladujejo negativni, ironično-parodični . . . toni. Le-ti kažejo na bivanjsko resignacijo in nemoč.

Zadnji cikel, Vsi misteriji tega sveta, ni več tako abstrakten v naslanjanju na motivne opore — tu so razvidni pejzaži (Notranjska, O času in reki, Jutro) s folklorno-etnografskimi elementi, razvidnejšim, nemitskim jezikom, povednostjo, antropomorfizmi; do deloma »družinskih tekstov« (Včasih, Slučajno dvanajstega junija) in življenjskih spoznanj — Slovensko svetobolje (»najbolje je / če greš deset kilometrov / naokrog po dolini / in se vrneš / z malo sončnice / in razrezanimi podplati / in še bolje je / da ves čas / ne srečaš človeka / in ne rečeš besede« (44).

Poniževe Dionizove pesmi niso (po pričakovanju in po povedanem) pričakovano »dionizijske«, če razumemo privednik dionizičen kot razposajen, razuzdan, neumirjen ipd. Celota zbirke daje prej vtis bivanjskih stisk, pesimizma in resignacije, čeprav hočejo posamezni verzi in sintagme bralca zavesti, da bi prepoznal v njih »uživaštvo, slast.« Za pravo dionizijstvo je potreben veliko »lahkotnejši« izraz, kar se kaže tako v izboru motivike, leksike in gradnje verzov, zato je Poniževa zbirka v bistvu neskladje med »napovedano« ali »pričakovano« »vsebinsko« in njeno realizacijo, hkrati pa tudi znotraj aktualiziranih »tem« heterogena celota.

ERNEST RUŽIČ, MILIJONTA VSAKDANJOST

Ime Ernesta Ružiča nam je veliko bolj v zavesti kot poročevalca radia Ljubljana iz Pomurja, kot pa pesnika, kar pa glede na število pesnikov na Slovenskem ni presenetljivo, zlasti če gre za pišočega (poročevalca) ustvarjalca iz predelov, ki so od kulturnih centrov nekoliko oddaljeni. Od take poezije praviloma ne pričakujemo avantgardnosti ne v obliki ne v izrazu, ampak bolj odzivnost na konkreten čas in prostor, lokalno tematiko, pokrajinsko prepoznavnost in tipiko. S tako usmerjenostjo si ta poezija hitro pridobi bralca, ker je »naša« in »odraža« konkretni svet s tipičnim življenjem v njem. Poezijo Ernesta Ružiča smemo vsaj deloma uvrstiti v to smer, npr. cikel Mura, kot najbolj »pokrajinski« v Milijonti vsakdanjosti.*

Zbirka je razdeljena na šest ciklov: Iščemo znanca mrtvega neznanca, Abeceda, Mura, Človek človeku človek z napako, Sonca in Tipke. Že v prvem ciklu uporablja avtor v motivnih temeljih »časopisno črno kroniko« kot nosilec vsebinskih pesniških nadgradenj in preoblikovanj vsakdanjih, že »serijskih« poročil o življenjskih nesrečah in tragedijah vseh vrst. Motiv je izbran dovolj spretno, avtor je na videz nepesniško materijo oblikoval z večino ma ohranjeno povednostjo, z opisom tragičnega dogodka, nekajkrat z refrenom: »Kdor/. . ./naj to takoj sporoči najbližji postaji milice.« Cikel aktualizira tipologijo nesreč od naplavitve trupla, avtomobilske in avtobusne nesreče, samomora, potopa, ne da bi avtor iskal kakršen koli vzročno-posledični izvor ali opisu dodal moralistično komentatorski značaj ter problematiziral kakršno koli »ozadje« življenjskih

* Ernest Ružič, Milijonta vsakdanjost, Pomurska založba Murska Sobota 1976, oblikovalec Franc Mesarič, str. 60.

tragedij. Pušča jih »hladne«, tako kot so »hladno-serijska« časopisna poročila (in ob njih statistike). In v tej empiriji je cikel izživen.

Drugi del Abeceda prinaša vrsto tekstov z razvidno življenjsko resignacijo, dvomi nad smiselnostjo življenja in zavezanostjo banalni vsakdanjosti; večna tema s stereotipno ubeseditvijo, brez izzivnih pesniških prijemov, gradenj verzov in izborom leksike, vendar s poudarjeno povednostjo, »vsebino«. Veliko bolj lokalističen je tretji cikel Mura, s poudarjenim motivom reke, tudi socialno tematiko in celo verznim slikanjem (šesti tekst). Četrty cikel Človek človeku človek z napako se vsebinsko deloma navezuje na prvega v iskanju tipologije človekovih ravnanj v medčloveških razmerjih, v katerih naj bi se izkazalo njegovo »humano« bistvo. Tudi tu avtor ne moralizira, ampak inscenira le položaj, iz katerega se »človeškost« po svoji zakonitosti kot tako tudi zares izkazuje, ali pa še raje ne.

Peti cikel Sonca aktualizira razvojne stopnje v določeni življenjski poti, mejnike v spoznavanju in doživljanju življenjskih procesov: rojstvo, otroštvo, deškost, platonška ljubezen, »prava« ljubezen, očetovstvo — do smrti. Cikel končuje Sklepna pesem kot opravičilo »milijonte vsakdanjosti« življenja. In še šesti cikel: Tipke, morda najbolj radikalno soočenje z (ne)možnostmi večje življenjske akcije, osmislitve dejanj, mišljenja.

Ružičeva Milijonta vsakdanjost je po svojem poetičnem obsegu in vsebinski naravnosti prav to — konvencionalna danost, z zmerno stopnjo resignacije, sinhrono projekcijo tipologij človekovih življenjskih položajev. Zbirka ne prinaša nikakršne programske, idejnosti (tudi angažiranost prvega cikla je samo implicitna), niti v vsebini, niti v obliki (razen domiselne opreme in razdelitve na cikle), najmanj pa v leksiki in tu je »šibkost« zbirke največja. Neizrazite tematike, v bistvu neaktivnega

odnosa do snovi, ne »podpira« ekspresivna izraznost kot element pesniške moči: pesnik se z resignacijskim »vzdušjem« prehitro odreka poetičnim možnostim v danih temah, tako da je sovpad med jezikom, kot nosilcem poetičnosti in tudi vsebine, premalo intenziven, kar se še najbolj kaže v neinventivni leksiki in zelo preprosti sintagmatiki.

Marijan Zlobec

BORIS GABERŠNIK, TRGOVINA
NEODGOVORNEGA PIJANCA;
MILAN KLEČA, MAROŽA

Študentski kulturni center v Ljubljani je po daljšem času, ki ga seveda uravnava denar in nikakor ne pobuda literatov, založil hkrati kar dve pesniški zbirki: Trgovino neodgovornega pijanca avtorja Borisa Gaberšnika in Marožo Milana Kleča. Obakrat gre za prvi knjižni objavi, toda vsaj Kleča poznamo že iz revialnega tiska.

Širši krog bralcev pa se z BORISOM GABERŠNIKOM (da bo informacija popolna, je treba dodati še — GABROM) srečuje prvič in to v obliki, ki je lahko simpatična ali naivna, odvisno pač od prepričanja. Gre namreč za tip poezije, ki na Slovenskem vsaj javno ni nikoli preveč cvetel, čeprav nas je z osnovnimi vajami iz bitniške ali boljše — frikofske poezije občasno zalagala vsaj študentska Tribuna v svojem najbolj razburljivem obdobju. Trgovina neodgovornega pijanca pa je strnjeno prizadevanje tovrstne »subkulture« pri nas in to v eni sami osebi morda najkompletnejšega slovenskega »frika« B. Gaberšnika.

— Že v prvi pesmi Šeik Hamlet obrabljeni (prva kitična enota pravi: televizijske drame ki se ne dogajajo nikjer na svetu poročila o mrtvih ranjenih izigranih bombardiranih časopisi polni nočnih kronik modnih nasvetov kultur-